

zich tot op dat moment slechts uitgestrekt had tot gezinnen van opvarenden van de koopvaardij en van de marine, moest zich, aldus de van Halls, ook tot de gezinnen van onderduikers uitstrekken, ja zo mogelijk ook tot illegale organisaties die behoefte hadden aan geld. Filippo bleek evenwel voor die uitbreiding van werkzaamheden niet te voelen. Wel was wat de 'Zeemanspot' deed, illegaal en ook was die steunverlening tegen de bezetter gericht voorzover die bezetter via het in nood brengen van de gezinnen van opvarenden pressie op die opvarenden wilde uitoefenen, maar behalve dat zij maandelijks een bescheiden bedrag in ontvangst namen, deden die gezinnen verder niets waar de bezetter aanstoot aan kon nemen. Onderduikers en illegale werkers deden dat wèl en Filippo vreesde dat de *Sicherheitspolizei* het werk van de 'Zeemanspot' onmogelijk zou maken als door deze ook betalingen gedaan zouden worden aan onderduikers-gezinnen en illegale organisaties. Hij was van dat standpunt niet af te brengen, zij het dat hij er accoord mee ging dat giften die voor de 'Zeemanspot' bestemd waren, voor andere doeleinden gebruikt werden; het gevolg was dat de van Halls (zij bleven de 'Zeemanspot' natuurlijk steunen) zonder Filippo aan hun actie de wezenlijke uitbreiding gaven die hun niet alleen financieel mogelijk was maar die zij ook geboden achtten. Die actie werd eerst aangeduid als 'het Landrottenfonds' maar later met een meer algemene term die wij nu maar van meet af aan willen aanhouden: het Nationaal Steunfonds.

Wij doen het Nationaal Steunfonds (èn talloze offervaardige Nederlanders) onrecht wanneer wij het zo stellen alsof in het fonds alleen maar bedragen terechtkwamen die als het ware aan de regering geleend waren – veel kwam binnen in de vorm van giften, in totaal tot het einde der bezetting ca. f 6 mln. Die giften bleven vooral in het zuiden en in Friesland een belangrijke bron van inkomsten vormen. Het denkbeeld dat men zich in de eerste plaats tot vermogenden zou richten, was in Friesland zelfs principieel verworpen. Hier werden van begin '42 af ook al gelden ingezameld voor gezinnen van opvarenden van de koopvaardij en de marine. Van den Bosch haakte hier begin '43 op aan; hij wist toen de reeds genoemde inspecteur der belastingen te Leeuwarden, J. Evenhuis, bereid te vinden, die actie een breder karakter te geven. Maar Evenhuis en zijn Friese helpers hadden hun eigen denkbeelden: zij voelden niets voor onderschikking aan niet-Friezen en waren het er ook niet mee eens dat men alleen op vermogenden een beroep zou doen of dat geld *geleend* zou worden: voor het verzet, aldus de Friezen, moest in